

Πρώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση δίωξης για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ανάδειξη της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αποκατάσταση ζημιών της βιοποικιλότητας σε περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη

LIFE Natura Themis
LIFE14 GIE/GR/000026

**«Διοικητική Διαχείριση των Προστατευόμενων
Περιοχών NATURA 2000 στην Κρήτη»**

Κασταμονίτσα, 20 Δεκεμβρίου 2019

**Δικαίωμα
και Ευθύνη
για το
Περιβάλλον**

Σταυρούλα Χριστοδουλοπούλου
Βιολόγος, Εξωτερική Συνεργάτης
Πανεπιστήμιο Κρήτης – ΜΦΙΚ

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής / EASME, ενώ το έργο συγχρηματοδοτεί και το Πράσινο Ταμείο.

Λίγα λόγια για τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000

- ✓ **Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών.** Βασικό νομικό/θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε. για την προστασία της βιοποικιλότητας. >27.000 περιοχές – 18,12% έκτασης Ευρωπαϊκής Ένωσης (στοιχεία 2017).
- ✓ **Βασίζεται στις Ευρωπαϊκές Οδηγίες:**
 - α) 92/43/ΕΟΚ «Για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» & β) 2009/147/ΕΚ «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» (κωδικοποίηση παλαιότερης Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ).

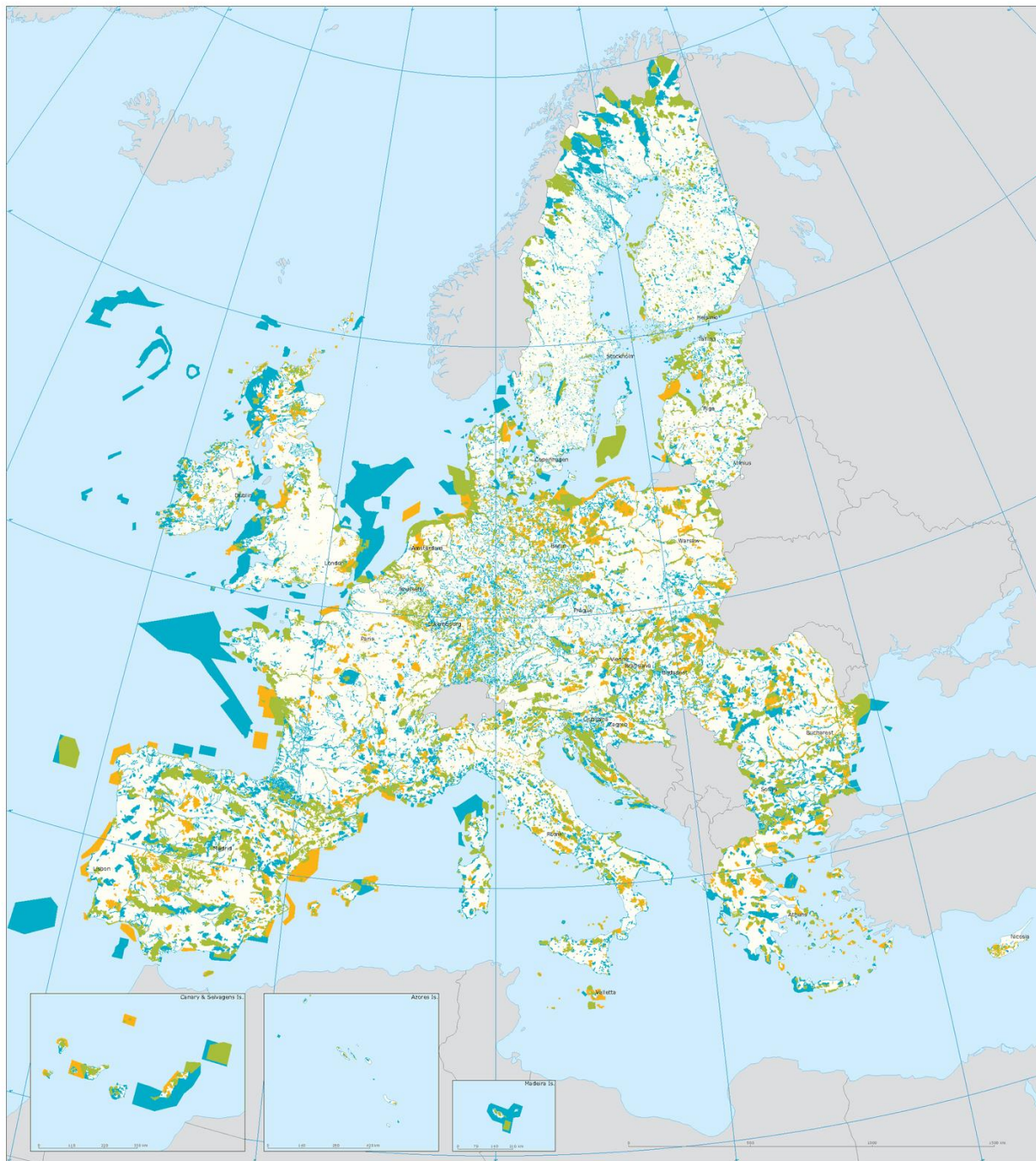
& λίγα ακόμα, για τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000

✓ Περιλαμβάνει:

α) Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ / SAC για οικότοπους και είδη πλην πτηνών), **& β) Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ / SPA** για πτηνά). Πολλές φορές αλληλεπικαλύπτονται.

✓ **Στην Ελλάδα**, μετά την αναθεώρηση του καταλόγου τον Δεκέμβριο του 2017, περιλαμβάνονται συνολικά **446 περιοχές** (από 419 που ήταν πριν) – καλύπτει 27,9% χερσαίας έκτασης & 22,3% θαλάσσιες περιοχές.

✓ **Στην Κρήτη**, μετά την αναθεώρηση του καταλόγου τον Δεκέμβριο του 2017, περιλαμβάνονται συνολικά **54 περιοχές**, με την προσθήκη μιας νέας ευρείας θαλάσσιας ζώνης (από 53 περιοχές που ήταν πριν).

Οδηγίες Οικοτόπων & Πτηνών

Δίκτυο Natura 2000 Ε.Ε.:

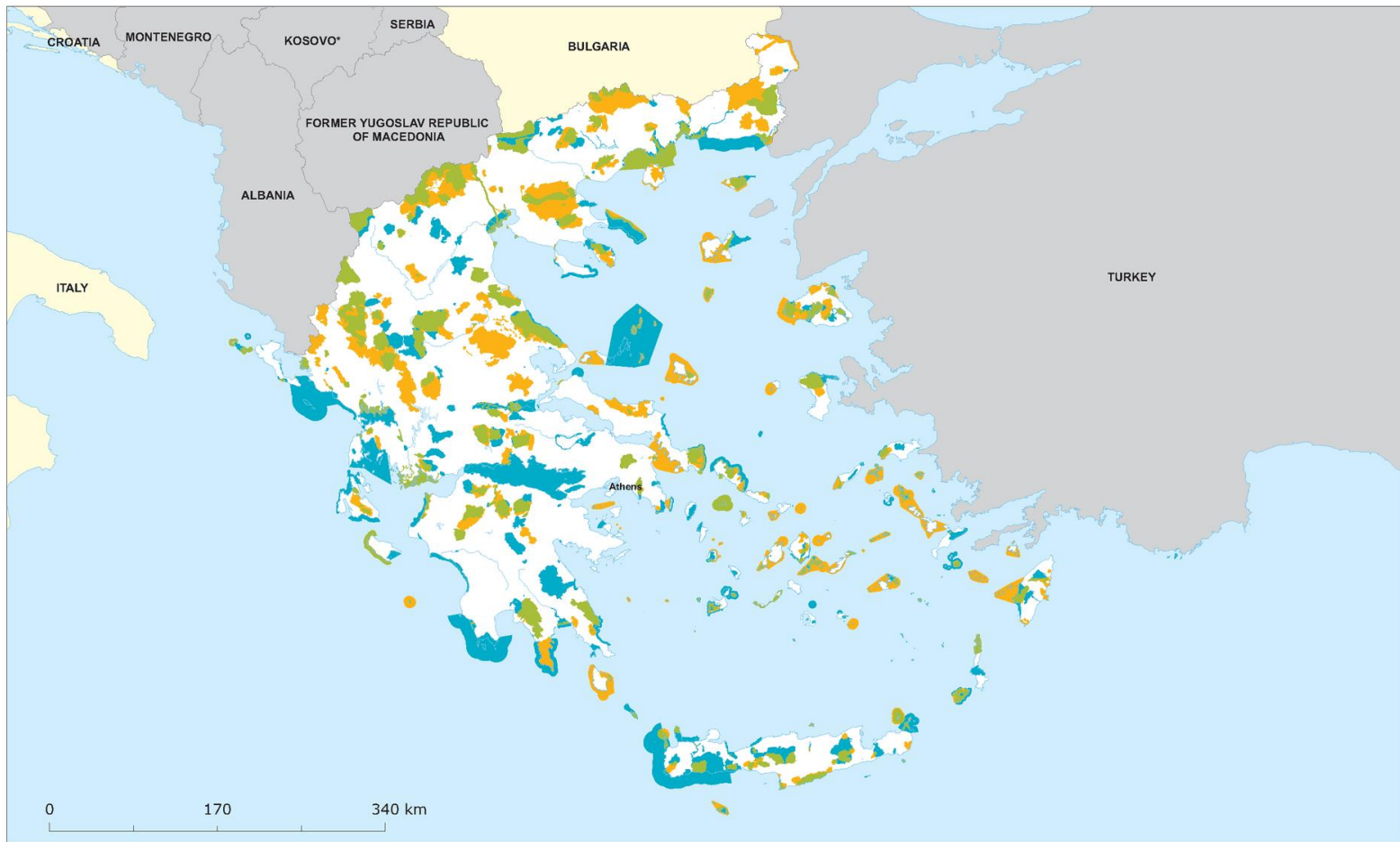
~ **18%** της χερσαίας έκτασης της Ε.Ε.

~ **6%** της θαλάσσιας έκτασης της Ε.Ε.

European Environment Agency

Source :
 - NATURA 2000 - DG ENV, compiled from databases from the Member States.
 Sources background map: © EuroGlobeMap/Eurogeographics and DG ESTAT.
 Validity of NATURA 2000 data for : Europe, Updated End 2017.
 Projection : Lambert Azimuthal Equal Area.

Natura 2000 – Birds and Habitats Directives Greece

Site type

- Birds Directive sites (SPA)
- Habitats Directive sites (pSCI, SCI, SAC)
- Sites – or parts of sites – proposed or designated under both Directives

European Environment Agency

Source :
 - NATURA 2000 - DG ENVI, compiled from databases from the Member States.
 - © EuroGlobeMip - eurogeographics.
 - Settlements - DG ESTAT.
 Validity of NATURA 2000 data for: Greece. National dataset situation End 2017.
 Projection: Lambert Azimuthal Equal Area.

- 446 περιοχές στο Δίκτυο NATURA 2000: 265 ΤΚΣ/ΕΖΔ – 207 ΖΕΠ
- 27,9% χερσαίας έκτασης & 22,3% της θαλάσσιας έκτασης στην Ελλάδα

Κάλυψη Δικτύου NATURA 2000 – ΕΛΛΑΔΑ

Πριν τον 4519/2018

419 Περιοχές
NATURA 2000

27,7%

ΧΕΡΣΑΙΑ ΚΑΛΥΨΗ

6,1%

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΛΥΨΗ

35.747 km²

7.199 km²

Μετά τον 4519/2018

446 Περιοχές
NATURA 2000

27,9%

ΧΕΡΣΑΙΑ ΚΑΛΥΨΗ

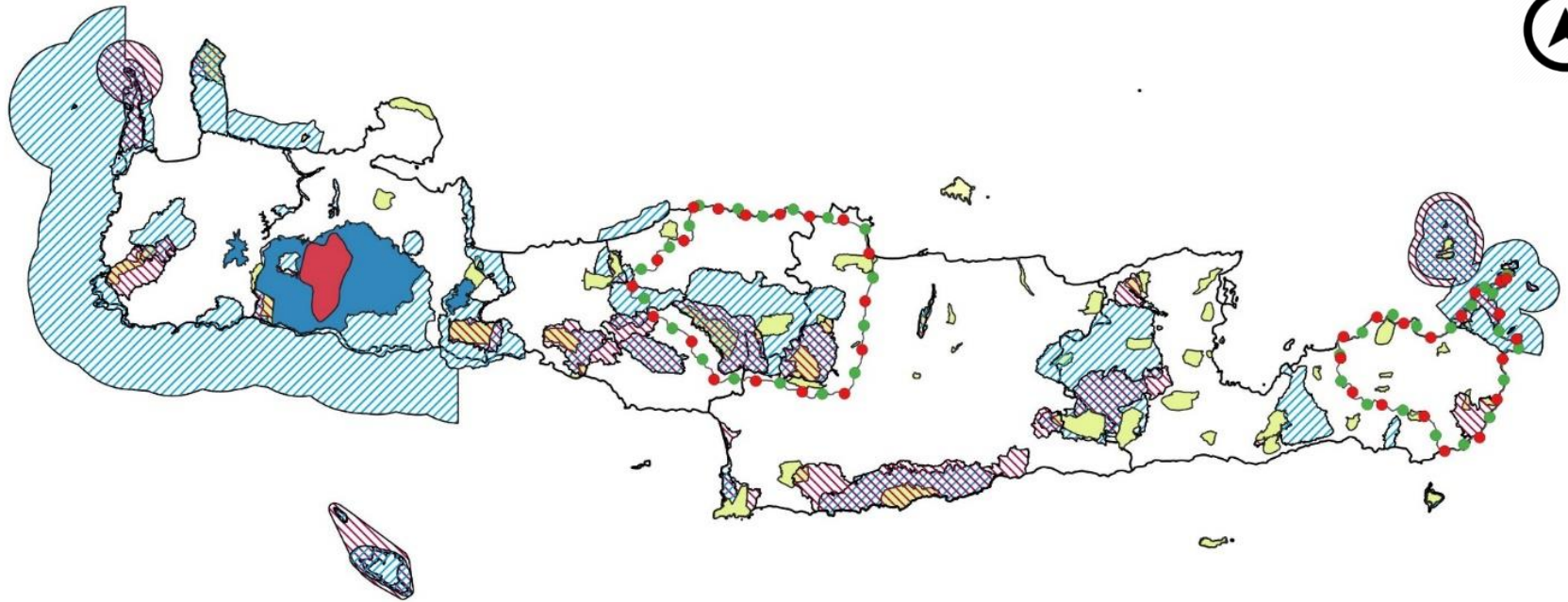
22,6%

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΛΥΨΗ

36.188 km²

22.585 km²

Κάλυψη Προστατευόμενων Περιοχών - Κρήτη

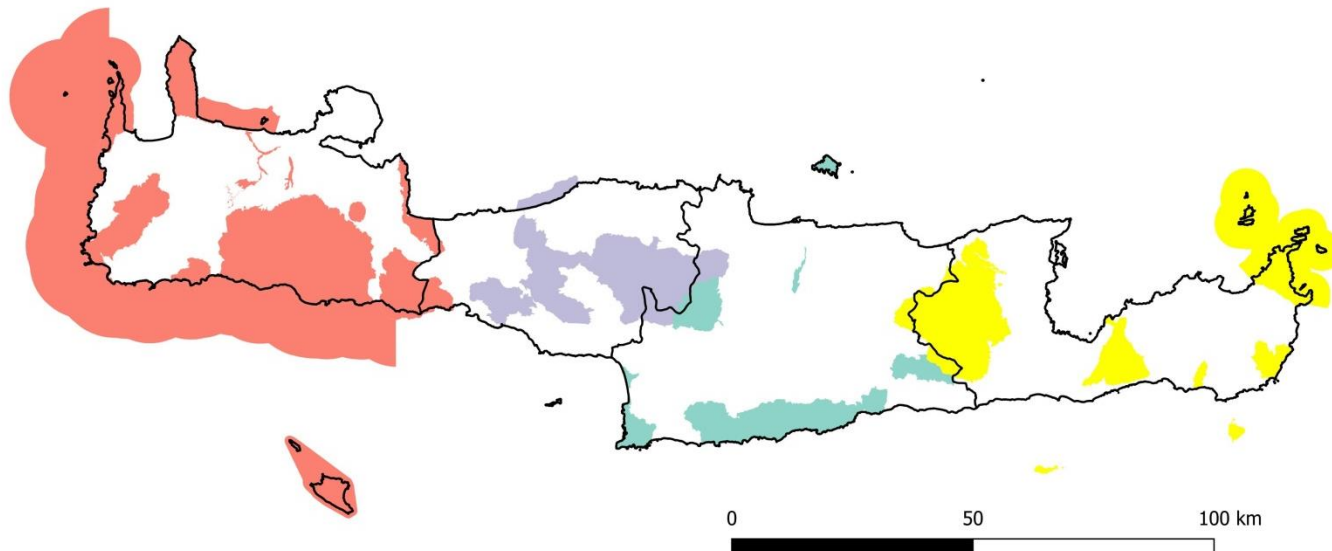
ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Natura2000 - Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (Habitats Directive) - Οδηγία 92/43/ΕΚ [28]	Αισθητικό Δάσος (Ν. 996/71) [1]
Natura2000 - Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Birds Directive) - Οδηγία 79/409/ΕΚ [26]	Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης (Ν. 996/71) [0]
Εθνικός Δρυμός (Ν. 996/71) [1]	Εθνικό Πάρκο (Ν. 1650/86) [0]
Καταφύγιο Άγριας Ζωής (Ν. 177/75 -> Ν. 2637/98) [54]	Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς [0]
Εκτροφείο Θηραμάτων (Ν. 177/75 -> Ν. 2637/98) [3]	Περιοχή απόλυτης προστασίας της Φύσης (Ν. 1650/86) [0]
Προστατευτικό Δάσος (Ν. Δ 86/1969) [3]	Περιοχή προστασίας της φύσης (Ν. 1650/86) [0]
Ελεγχόμενη Κυνηγετική Περιοχή (Ν. 177/75 -> Ν. 2637/98) [1]	Προστατευόμενος Φυσικός Σχηματισμός, Προστατευόμενο τοπίο και στοιχεία του τοπίου Ν. 1650/86 [0]
Παγκόσμιο Γεωπάρκο της UNESCO [2]	Υγρότοποι Ραμσάρ Διεθνούς Σημασίας [0]
UNESCO-MAB Αποθέματα Βιόσφαιρας [1]	

0 25 50 km

Κάλυψη Δικτύου NATURA 2000 - Κρήτη

Ν. Χανίων	Ν. Ρεθύμνου	Ν. Ηρακλείου	Ν. Λασιθίου
23 ΠΕΡΙΟΧΕΣ	8 ΠΕΡΙΟΧΕΣ	10 ΠΕΡΙΟΧΕΣ	13 ΠΕΡΙΟΧΕΣ
ΧΕΡΣΑΙΑ ΚΑΛΥΨΗ	ΧΕΡΣΑΙΑ ΚΑΛΥΨΗ	ΧΕΡΣΑΙΑ ΚΑΛΥΨΗ	ΧΕΡΣΑΙΑ ΚΑΛΥΨΗ
43%	37%	21%	31%

54 Περιοχές
NATURA 2000

Έκταση NATURA
2000

2638 km²

Συνολική Έκταση

8323 km²

32%

Δίκτυο NATURA 2000 – Ν. Ηρακλείου

GR431_____

10 Περιοχές
NATURA 2000

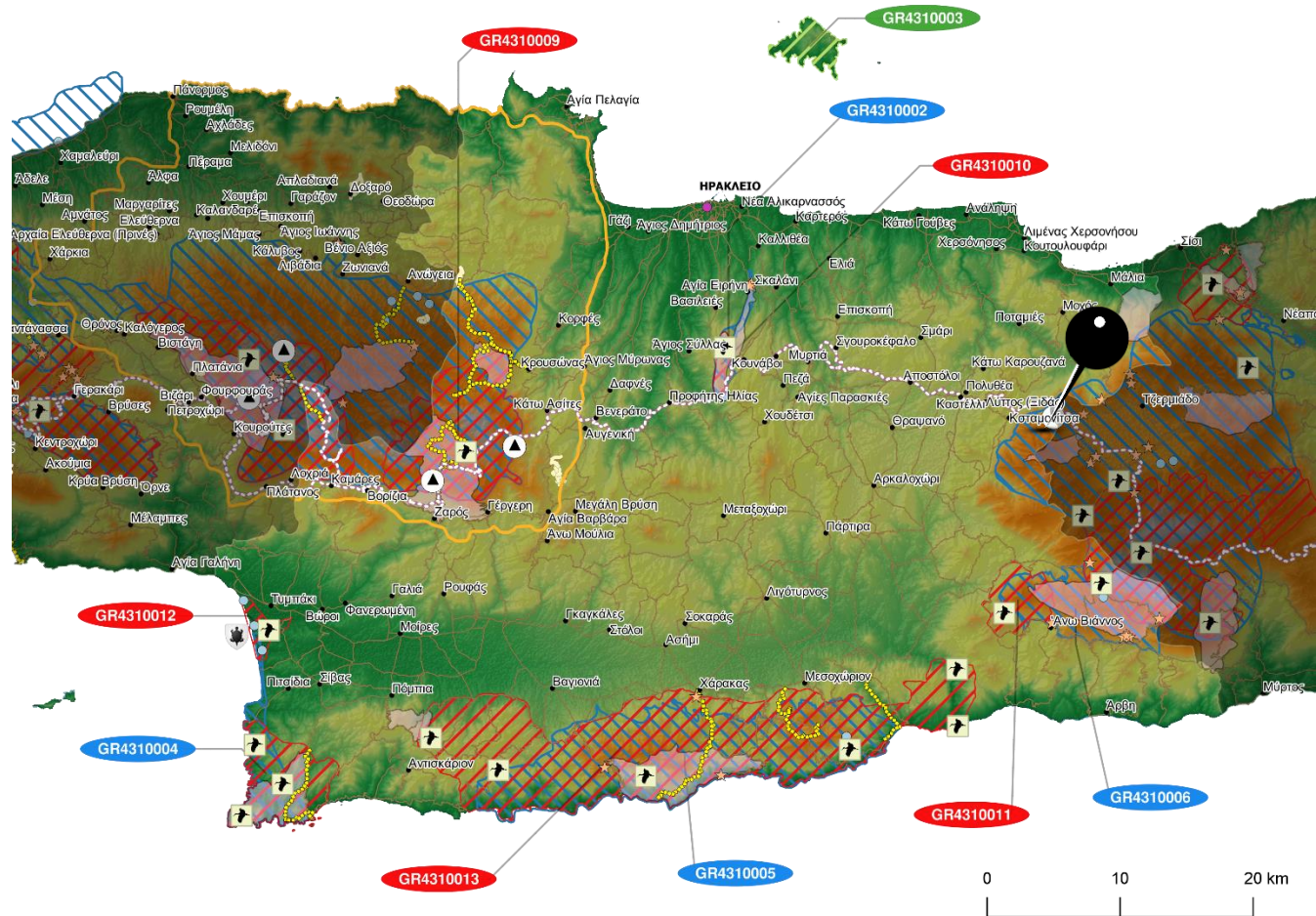
Έκταση
NATURA 2000

555 km²

Συνολική Έκταση

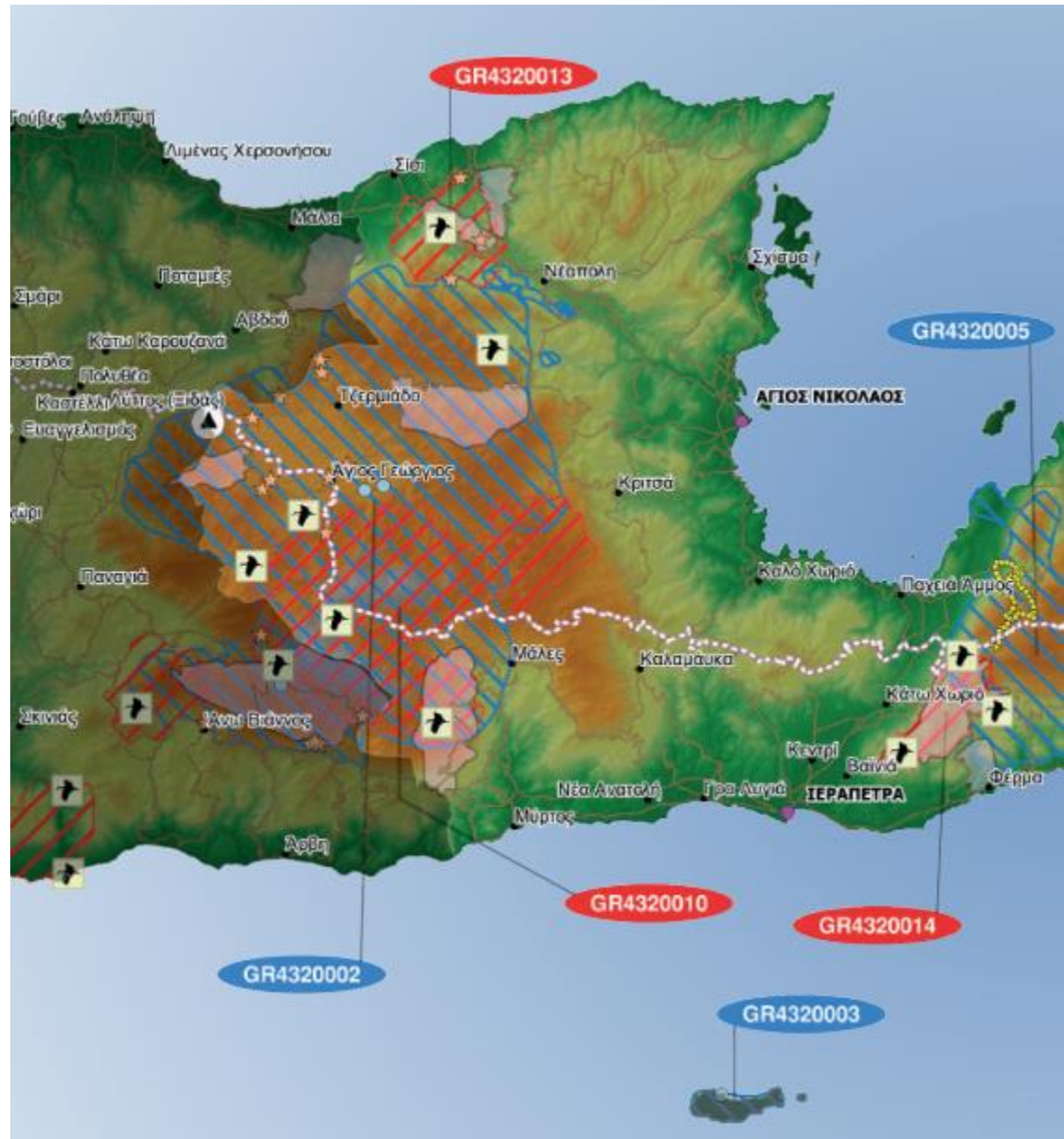
2641 km²

21%

Δίκτυο NATURA 2000 – Ν. Λασιθίου

GR4320002 -
Δίκτη: οροπέδιο
Λασιθίου,
Καθαρό, Σελένα,
Σελάκανο,
Χαλασμένη

Πώς γίνεται η Διαχείριση των Προστατευόμενων Περιοχών στην χώρα;

Ένα σχετικό παράδειγμα

- Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς – Δυτικής Κρήτης
- Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής Ανατολικής Κρήτης
- Δασικές περιοχές: Αρμοδιότητα Δασικής Υπηρεσίας
- Υπόλοιπες περιοχές: Κατακερματισμός αρμοδιοτήτων, έλλειψη σαφήνειας

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000
ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
ΤΩΝ 27 ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Υπόμνημα

- Περιοχές Δικτύου Natura 2000
- Περιοχές ευθύνης φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών

0 25 50 100
χ/μ

Επιτροπή ΦΥΣΗ 2000, Λειτουργική Αναδιάρθρωση των σχημάτων διαχείρισης για βιώσιμη και αποτελεσματική λειτουργία (Νοέμβριος 2011)

**ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΤΟΠΟΥ
2250***

(Παράκτιες θίνες με κέδρους:
Χρυσή [GR 4320003],
Κεδρόδασος [GR 4340015],
Φαλάσαρνα (GR 4340001)
Γαύδος [GR4340013])

**ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΦΥΣΗ 2000 (Εθνική
Επιτροπή Προστατευόμενων Περιοχών)**

ΥΠΕΝ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ &
ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΔΑΣΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

**ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΟΤΑ

ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΣΩΜΑ

ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

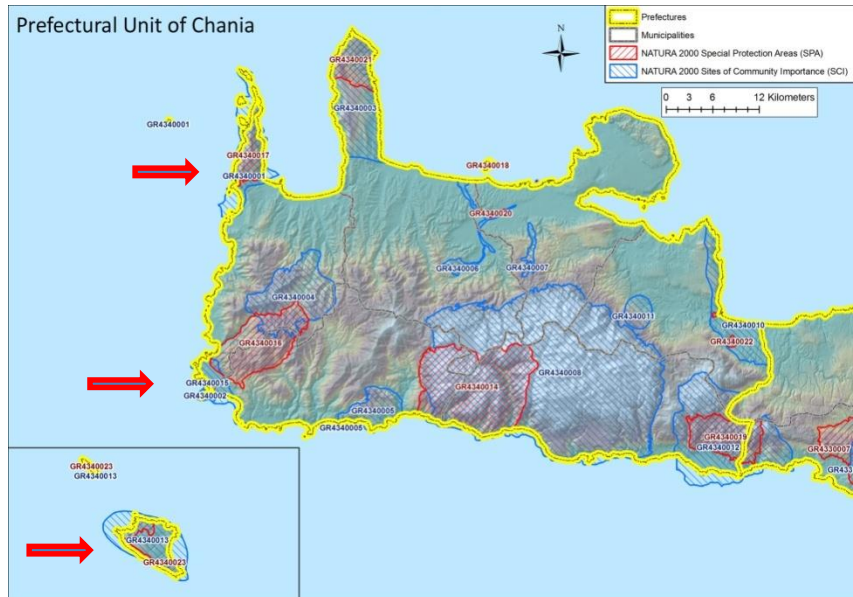
ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

**ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ
ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ
ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΣΤΟΥΣ
ΟΙΚΟΤΟΠΟΥΣ 2250***

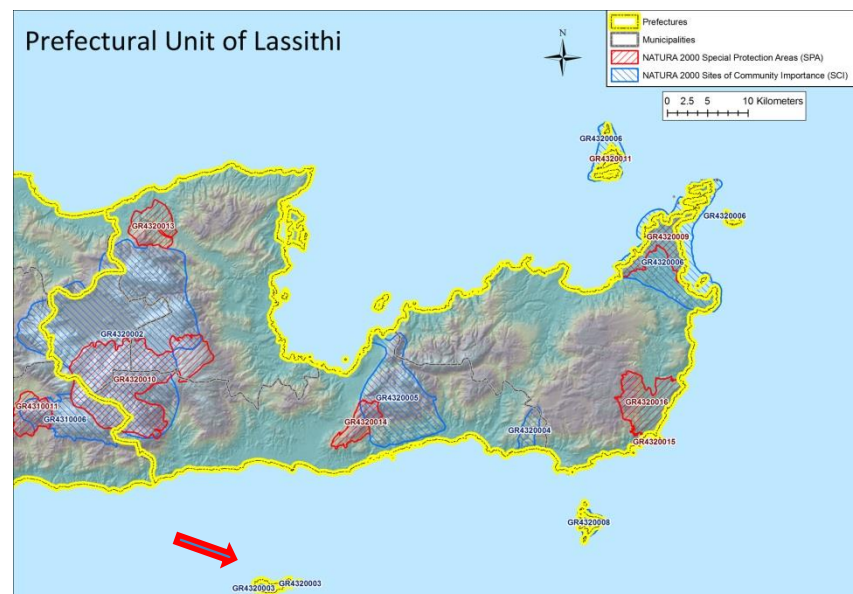
38

(Περιλαμβάνουν νόμους π.χ.
Ν.1650/1986 για τη προστασία
του περιβάλλοντος,
Ν.3028/2002 για τη προστασία
αυτοφυσούς χλωρίδας κ.ά.,
Προεδρικά Διατάγματα, ΚΥΑ
κ.α.)

Prefectural Unit of Chania

Prefectural Unit of Lassithi

LIFE 07 NAT/GR/00296 "Actions for the conservation of coastal dunes with Juniperus spp* in Crete and the South Aegean"

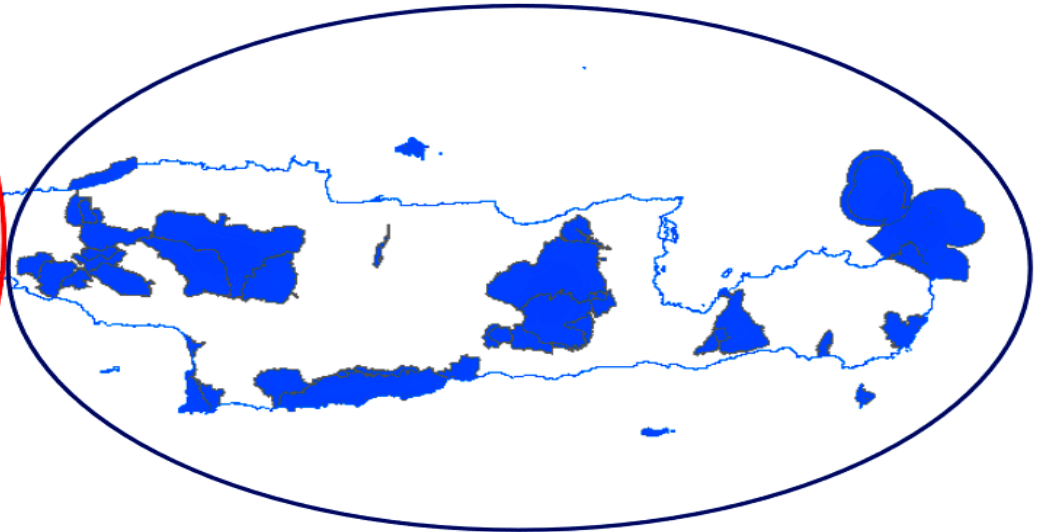
ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΦΔΠΠ)

- Ο πρώτος ΦΔΠΠ ιδρύθηκε το 1999 και αφορούσε το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου.
- Ακολούθησαν ο ΦΔ Σχινιά - Μαραθώνα (2000) και μαζικά άλλοι 27 ΦΔ (2002).
- Αν και τυπικά είχαν ιδρυθεί 29 Φορείς Διαχείρισης, **λειτουργήσαν οι 28**, καθώς ο ΦΔ της Λίμνης Καστοριάς δεν συγκροτήθηκε ποτέ.
- Η αύξηση των ΦΔΠΠ από **28 σε 36** με παράλληλη μεγέθυνση της περιοχής ευθύνης τους, ώστε να καλύψουν όλες τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000, είναι ο βασικός «κορμός» του **N. 4519/2018 (ΦΕΚ Α' 25/20.02.2018)** περί «Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και άλλων διατάξεων».
- Με την Απόφαση με Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΔΥ/97977/12554 (**ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. Αρ. Φύλλου 788/31.12.2018**) έγινε η Συγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου του **Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Κεντρικής και Ανατολικής Κρήτης: Περιλαμβάνει 31 περιοχές του Δικτύου NATURA 2000.**

Φ. Δ. Εθνικού Δρυμού
Σαμαριάς – Δυτικής Κρήτης

Φ. Δ. Προστατευόμενων
Περιοχών Κεντρικής και
Ανατολικής Κρήτης

Ν.Π.Ι.Δ. Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα με την επωνυμία:
«Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
Κεντρικής και Ανατολικής Κρήτης»

Έδρα του Φορέα ορίστηκε το Ηράκλειο της Π.Ε. Ηρακλείου

Νομική μορφή Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών

1. Οι Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ) **είναι τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου** (Ν.Π.Ι.Δ.) που έχουν ως σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση των περιοχών, στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου.
2. Οι ΦΔΠΠ είναι κοινωφελή Ν.Π.Ι.Δ. και **δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα**.
3. Οι ΦΔΠΠ εποπτεύονται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Δομή ΦΔΠΠ

Δ.Σ. 7μελές με εκπροσώπους:

- ❖ Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας
- ❖ Τοπικών παραγωγικών φορέων
- ❖ Τοπικών Αρχών (Δήμος, Περιφέρεια)
- ❖ ΜΚΟ

Μπορεί να συνιστώνται άμισθες Συμβουλευτικές Επιτροπές (με απόφαση του υπουργού ΠΕΝ)

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ των ΦΔΠΠ σύμφωνα με το Άρθρο 4 του Ν. 4519/2018 μπορούν να συνοψιστούν στα:

- Διοίκηση και λειτουργία της προστατευόμενης περιοχής.
- Διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος (βάσει Σχεδίων Διαχείρισης και προγράμματος δράσης).
- Επιστημονική παρακολούθηση.
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση εφαρμογής της νομοθεσίας που ρυθμίζει την προστατευόμενη περιοχή.
- Φύλαξη, συνεπικουρούμενη από τις αρμόδιες αρχές, και επικουρία των αρμόδιων αρχών στον έλεγχο εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών όρων για κάθε είδους έργο και δραστηριότητα στις περιοχές ευθύνης τους.

- ❖ Γνωμοδότηση πριν τη χωροθέτηση και την έγκριση περιβαλλοντικών όρων έργων και δραστηριοτήτων.
- ❖ Ενημέρωση και εκπαίδευση, υποστήριξη οικοτουριστικών προγραμμάτων και δράσεων ανάδειξης και προώθησης τοπικών προϊόντων του πρωτογενούς τομέα σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.
- ❖ Ανεύρεση, διασφάλιση και αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων για την προώθηση νέων τοπικών αναπτυξιακών προτύπων και δράσεων.
- ❖ Κατασκευή και συντήρηση ορειβατικών μονοπατιών σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Πόροι των ΦΔΠΠ

- 1) Επιχορήγηση από τις πιστώσεις του Τακτικού Προϋπολογισμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
- 2) Έκτακτες επιχορηγήσεις, χρηματοδοτήσεις, που δίδονται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του ΥΠΕΝ.
- 3) Επιχορηγήσεις, χρηματοδοτήσεις που μπορεί να δίδονται από τον προϋπολογισμό άλλων Υπουργείων, το Πράσινο Ταμείο, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- 4) Πόροι που διατίθενται από το Περιφερειακό και τα Τομεακά συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα (ΕΣΠΑ).
- 5) Έσοδα από τις δραστηριότητές τους που είναι σύμφωνες με τους σκοπούς τους, συμπεριλαμβανομένων και των εσόδων από προϊόντα που παράγουν ή εκμεταλλεύονται, εισιτήρια, ξεναγήσεις ομάδων επισκεπτών κ.ά.

- 6) Έσοδα από την εκμετάλλευση της περιουσίας τους, επιχορηγήσεις, δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες, κάθε είδους τακτικές ή έκτακτες εισφορές και χορηγίες φυσικών ή νομικών προσώπων.
- 7) Έσοδα από προγραμματικές συμβάσεις.
- 8) Ποσά από κάθε άλλη νόμιμη και συμβατή με το σκοπό τους δραστηριότητα, τα οποία εγκρίνονται από το Δ.Σ.
- 9) Έσοδα από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
- 10) Έσοδα από κάθε πρόστιμο και τέλος για τα οποία προβλέπεται η απόδοσή τους στους ΦΔΠΠ, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Συμπεράσματα

Ο νέος νόμος (Ν. 4519/2018) αποτελεί ένα σημαντικό ορόσημο και θέτει τη δομή του εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών.

Πηγή του νόμου ήταν η ανάγκη να οριστούν **οι αρμοδιότητες** για την κάθε προστατευόμενη περιοχή, όπως και να καθοριστεί ο **ρόλος** του **υπουργείου ως συντονιστή** του συστήματος.

Η ανάγκη αυτή έγινε πιο επιτακτική μετά τον Ν. 3937/2011 για τη βιοποικιλότητα, αλλά και την απειλή παραπομπής της χώρας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για μη επαρκή προστασία των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000.

Ο Νόμος, όμως, δεν επιλύει βασικά λειτουργικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΦΔΠΠ κατά τα 16 χρόνια λειτουργίας τους, καθώς οι αρμοδιότητές τους δεν γίνονται αρκετά σαφείς και διακριτές, παρατείνοντας τη σύγχυση σε σχέση με άλλες αρχές που είναι συναρμόδιες.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Δικαίωμα
και Ευθύνη
για το
Περιβάλλον

stavroula.chr@nhmc.uoc.gr

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
Κτήρια Λεωφ Κνωσού, Ηράκλειο
Τηλ 2810 393640, Fax 2810 393294

Πηγή φωτογραφιών παρουσίασης:
Διαδίκτυο & αρχείο ΜΦΙΚ-ΠΚ

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ: Η άμεση έγκριση όσων Προεδρικών Διαταγμάτων εκκρεμούν και η ολοκλήρωση των Σχεδίων Διαχείρισης και στη συνέχεια η σταδιακή έκδοση προδιαγραφών και συστάσεων για την προστασία και διαχείριση των περιοχών.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας προχώρησε το 2018 σε δύο διεθνείς ανοικτούς διαγωνισμούς με τίτλους:

- «Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000»
- «Τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός της εκπόνησης Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, σχεδίων Προεδρικών Διαταγμάτων και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000»

Αποσκοπούν στη θεσμική θωράκιση όλων των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 της χώρας.

LIFE-IP 4 NATURA: *«Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»*, 2017-2025, με συνολικό προϋπολογισμό €17 εκατ., συγχρηματοδοτείται στο μεγαλύτερο μέρος του από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Πράσινο Ταμείο.